

Müzik Terapi Terimler Sözlüğü

Prof. Dr. Levent Öztürk

Trakya Üniversitesi Tıp Fakültesi
Fizyoloji Anabilim Dalı, Edirne Türkiye

© 2019 Müzik Terapi Terimler Sözlüğü

ISBN: 978-605-7874-00-9

Tüm hakları saklıdır. 5846 ve 2936 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri yasası gereği; bu kitabın basım, yayın ve satış hakları Hipokrat Yayınevi'ne aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kağıt ve/veya başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz. Tablo, şekil ve grafikler izin alınmadan, ticari amaçlı kullanılamaz.

Yazar

Prof. Dr. Levent Öztürk

Yayıncı

Hipokrat Kitabevi

Grafik-Tasarım

Hipokrat Grafik Tasarım

Baskı - Cilt

Sözkesen Matbaacılık

İvedik Organize 1518. Sokak Matsit İş Merkezi No: 2/40

Tel: (0312) 395 21 10 - Yenimahalle / Ankara

Süleyman Sırrı Caddesi
No:16/2 Sıhhiye/ANKARA
Tel: (0312) 433 03 05 - 15
www.hipokratkitabevi.com

Önsöz

Müzik terapi terimler sözlüğü yazma fikri geçen yıl sonuna doğru zihnimde filizlendi. Temel nedeni de kendi aramızda yaptığımız ‘müzik terapi nedir ne değildir’ tartışmalarına bir boyut daha eklemektir. Aslında amacım müzik terapi için kolay ve bütünleştirici bir tanım oluşturmaktı ve müzik terapi maddesi yüzünden 300’ün üzerinde maddeyi de açıklamak zorunda kaldım. Geçen yıl Kasım ayında Avrupa Müzik Terapi Günü kapsamında yapılan çalıştay yine böyle bir müzik terapi tanım tartışmasına evsahipliği yaptı. Bu tartışma içinde herhangi bir kaynak kitapta rastlamadığım yeni, basit ve kapsayıcı bir tanımı bu kitapta bulacaksınız. Elbette müzik terapi haricinde pek çok terimin tanımı kaynakları ile birlikte yer aldı. Kitabı hazırlarken olabildiğince her terim için en az bir kaynak makale ya da kitap göstermeye çalıştım. Sonunda kitabın hazırlanması için 400 civarında makale ve kitabın gözden geçirilmesi gerekti. Her terimin kaynağını hemen altında belirttim. Ayrıca kaynakların tümünü liste halinde kitabın arkasında kaynaklar bölümünde bulacaksınız.

Türkçe müzik terapi terimler sözlüğü hazırlamanın en zorlayıcı yanlarından biri de yabancı dilden çeviri yapmak ve yeni terim önerileri getirmek oldu. Karışıklığa izin vermemek için zaman zaman, önerdiğim karşılığın altına parantez içinde orijinal terimi verdim. Böylece hangi terim için önerildiği açık hale gelmiş oldu. Hatta bazı terimler için karşılık bulamayınca yabancı dilde olduğu şekliyle

almak zorunda kaldım. *Terpsichoretrancetherapy* ve *nado-pasana* kelimeleri bunlara örnek verilebilir. Tercüme edilenler içinde *müzik yan vasiyeti*, *müzikdil* ya da *dayanışma* gibi yeni önerilerin kabul görüp görmeyeceği zaman içinde anlaşılacaktır. A'dan Z'ye liste haricinde terimleri konu başlıkları altında ayırarak tematik listeler oluşturdum. Böylece müzik terapi ile ilişkili 50 adet müzik terimi, 72 adet model ve yaklaşım, 65 adet müzik terapi tekniği ve kavramı, 12 adet anket ve ölçek, 9 adet felsefe ve etik, 20 adet fizyoloji ve tıp, 69 adet psikoloji ve psikoterapi, 29 adet sinirbilim olmak üzere toplam 329 terim açıklanmış oldu. Bu çalışmanın önemli bir nüve oluşturacağına ve zaman içinde bu terimlere yenilerinin ekleneceğine inanıyorum.

Ülkemizde henüz emekleme aşamasında olan müzik terapi alanının kısa süre içinde olgunlaşarak diğer sağlık alanları içindeki hakettiği yeri alacağına ve müzik terapistlerin sağlık meslek mensupları arasında tanımlanacağına olan inancımı belirterek bu kitabın her müzik terapistin odasında bir başucu kaynağı olmasını diliyorum.

Prof. Dr. Levent Öztürk

Ocak 2019, Edirne

Yazar Hakkında

Prof. Dr. Levent Öztürk ülkemizin tanınmış uyku tıbbı araştırmacılarından biridir. Temel araştırma alanları uykusuzluğun etkileri, uykuda solunum bozuklukları ve laboratuvar çalışmalarıdır. Araştırmalarının çoğu uyku yoksunluğu, uyku, egzersiz, bellek ve ağrı üzerinedir. Uyku Derneği'nin kurucu üyelerindedir ve yaşamının son yirmi beş yılını uyku tıbbının ayrı bir uzmanlık alanı olması için çalışmaya adanmıştır.

Son oniki yıldır bir başka ilgi alanı da müzik terapi olmuştur. Müzik bilgisini tıp bilgisi ile birleştirerek sanatçı arkadaşları M. Fadıl Atik ve Halil Erseven ile birlikte hazırladığı “Makamdan şifaya” adlı kitap Türkiye’de ilk kanıt dayalı müzik terapi kitabı olarak kabul edilmiştir. Bu kitapta daha sonra edvar® müzik terapi adını verdiği yaklaşımın temellerini oluşturmuştur. 2016 yılında Sağlık Bakanlığı Müzik Terapi danışma kurulu üyeliğine görevlendirilerek eğitim standartlarının hazırlanmasına katkı sağlamıştır. Sağlık Bakanlığı tarafından verilen müzik terapist sertifikası ile ülkemizin ilk üç müzik terapist tıp doktorundan biri olmuş ve 2016 yılında Uygulamalı Müzik Terapileri Der-

neği (UMTED)'ni kurarak kurumsallaşma sürecine katkı sağlamıştır.

Halen çalışmakta olduğu Trakya Üniversitesi Tıp Fakültesi'nde eğitim programına 2008-2009 Eğitim ğretim yılından itibaren "Müzikle Tedavi" seçmeli dersini özel çalışma modülü olarak yapılandırarak tıp ğrencilerinin bu konuda bilgi altyapısını geliştirmesine katkıda bulunmuş ve ülkemizde müzikle tedavinin ilk defa resmi olarak tıp eğitimi müfredatına alınmasını sağlamıştır. 2016 yılında Londra Yunus Emre Enstitüsü davetlisi olarak gittiği İngiltere'de "Türk Müzik Terapi Tarihi" semineri vermiştir. Darüşşifa Topluluğu ile birlikte kırk civarında terapi müzikleri konserinde sunum yapmış ve ud çalmıştır.

Günümüze kadar ikiyze yakın bilimsel yayın yapan Prof. Öztürk dört kitap, on kitap bölümü yayınlamış ve oniki bilim dl almıştır. Müzik terapi alanında edvar® müzik terapi, nebevi müzik terapi, kronobiyolojik müzik terapi, somnolojik müzik terapi kavramlarını geliştirmiştir.

İçindekiler

Tematik terim listeleri	ix
anket ve ölçekler	ix
dernekler/kurumlar.....	ix
felsefe/etik.....	ix
fizyoloji/tıp	x
müzik	x
müzik terapi model ve yaklaşımları	xii
müzik terapi teknikleri ve kavramları.....	xv
psikoloji/psikoterapi.....	xvii
sinirbilim/nöroloji	xix
Terimler A - Z.....	1
Kaynaklar	229
Dizin	261

Tematik terim listeleri

anket ve ölçekler

beech brook müzik terapi değerlendirme formu
düşkünlerevi müzik terapi değerlendirme formu
geriatrik müzik terapi klinik değerlendirme formu
matadoc
midas
müzik-temelli kognitif işlev değerlendirmesi
müzik terapi değerlendirme ölçeği
müzik terapi fizyolojik ölçüm testi
pittsburgh uyku kalitesi indeksi
psikiyatrik müzik terapi anketi
terapötik ittifak ölçekleri
yaşlılarda müzik terapi değerlendirme formu

dernekler/kurumlar

darüşşifa
music therapists for peace
müzik terapi kuruluşları

felsefe/etik

aydınlatılmış onam
bilgilendirilmiş gönüllü olur formu
etik
etnografi
fenomenoloji
müzik yan vasiyeti

müzikdil (musilanguage)
temellendirilmiş kuram
uygulama standartları

fizyoloji/tıp

düşük frekanslı ses
fizyo-akustik yöntem / fizyo-akustik ses terapisi
fizyolojik ritimler
geleneksel ve tamamlayıcı tıp
homeostasis
hücresel akustik
kalp hızı değişkenliği
kalp hızı kenetlenmesi
kenetlenme
klinik müzik deneyimi
makamların etkileri
müzik tıbbı
nefes
odiasyon
orta hattı geçmek
randomize kontrollü çalışma
ses
ses / insan sesi
sirkadyen ritim
siyamatik/siyamaterapi

müzik

a capella
açık akor
aktif müzik dinleme

aranjman / söz uyarlama
baksı dansı
beziehungs-rondo
davul çalma
dinleme tutumu
disonans
doğaçlamada yaratıcılık
drone
el ile rehberlik
geçki / modülasyon
grafik notasyon
güçlü-yön merkezli doğaçlama
hamparsum notası
hücrel doğaçlama
ıslık çalma
makam
materyal yönelimli doğaçlama
mırıldanmak
musicking
müzik
müzikal anlambilim
müzikal boşluk
müzikal değişmezler
müzikal edimbilim
müzikal sözdizimi
orkestra yönetme becerisi
ostinato
ölçü
öritmi / yuritmi
pentatonik gam
postlude

prelude
prozodi
psikedelik müzik
rakamlarla notasyon
ritim, ölçü, tactus, tempo
sessizlik
sürgülü gitar çalma
tactus
tam-ton gam
tempo
tempo rubato
terennüm
titreŒim
verdi la'sı
yapısal merkez ton / final kadans tonu
zihinsel prova

müzik terapi modeli ve yaklaŒımları

ABECI modeli
aile müzik terapisi
aktif grup müzik terapisi
aktif müzik terapi
analitik müzik terapi
antroposofi / antroposofik müzik terapi
bebek bilimine dayalı müzik terapi
benenzon müzik terapi modeli
bentesi müzik terapi
beyin müzik terapisi
biyo-güdümlü müzik terapi
biyomedikal müzik terapi

çevresel müzik terapi
çok boyutlu müzik terapi
çok-kültürlü müzik terapi
dans ve hareket terapisi
deneysel doğaçlama terapisi
destekleyici aktivite-düzeyi müzik terapi
DIR modeli ve müzik terapi
edvar müzik terapi
eğitimsel müzik terapi
ekolojik müzik terapi
erken etkileşim müzik terapisi
estetik müzik terapi
ev-ortamında müzik terapi
feminist müzik terapi
gelişimsel-entegratif müzik terapi
güdümlü imgelem ve müzik (GIM), Bonny yöntemi
hip hop terapi
hip hop ve konuşma terapisi
hümanistik müzik terapi
interaktif aile müzik terapisi
inter-müzik terapi
kanıta dayalı müzik terapi uygulaması
katılımcı müzik terapi
klinik müzik terapi
kreatif müzik terapi
kronobiyolojik müzik terapi
kültür-merkezli müzik terapi
melodik entonasyon terapisi
metaforik müzik terapi
morfolojik müzik terapi

multimodal psikiyatrik müzik terapi
müzik terapi
müzik akupunktur terapi
müzik-merkezli müzik terapi
natya yoga terapi
nebevi müzik terapi
nordoff-robbins müzik terapi
nörolojik müzik terapi
orff müzik terapi
özkaynak-yönelimli müzik terapi
psikanalitik müzik terapi
psikodinamik müzik terapi
psikososyal rehabilitasyon ve müzik terapi
psikoterapi-amaçlı müzik terapi
rap terapi
refleksif müzik terapi
regülatif müzik terapi
rekonstrüktif müzik terapi
reseptif müzik terapi
serbest doğaçlama terapisi
ses hareket terapisi
terapötik şarkı yazma
terpsichoretrancetherapy
topluluk müzik terapisi
u-şekilli müzik terapi
varoluşçu müzik terapi
vibroakustik terapi
vokal psikoterapi / psikodinamik ses terapisi
yamamatsu yöntemi
yeniden öğretim hedefli müzik terapi

müzik terapi teknikleri ve kavramları

aile şarkısı
aynalama
benzeşim / analogi
çağrı ve yanıt / soru ve cevap
çalğı uyarlaması
daire yansıtmaları
dengeleme ilkesi
doğaçlama şarkı öyküleri
duyumsal çalma
eşleşme
ISO prensibi
ISO, Identidad Sonora
ifade değiştirmek
iletişimsel müzikalite
indüksiyon
kapanış / kapanış şarkısı
katılımcı gözlemi
kinesics-proxemics-haptics
klinik doğaçlama
koşullu şarkı söyleme
mantralar
merhaba şarkısı
metafor / eğretileme
mikroanaliz
model
müzik çocuk
müzik destekli fiziksel egzersiz
müzik nefesi
müzik terapi

müzik terapi süreci
müzik terapide klinik ortam
müzik terapist
müzik yanıtı yelpazesi
müzik yolculuğu
müzikal analitik meditasyon
müzikal genogram
müzikal odyobiyografi
müzikal ortakyaşam
müzikal otobiyografi
müzikal tekamül
müzikal vücut bulma
müzikal yakınlaşma
müzikal yaşam gözden geçirme
müzik-yardımlı gevşeme
nadopasana
referansiyel teknikler
refleksivite
sembolik temsil
ses-yönetimli gevşeme
sıra sende
storycomposing®
şan çemberi
şarkı çemberi
şarkı hikâyeleri
şarkı kolajı
şarkı parodisi
şarkı tartışma
tarantizm
terapötik ses çalışması

uyuma geçme / müzikal uyuma geçme
vokal tutunma teknikleri
yaratım eksenii
yenidoğan-yönetimli Şarkı söyleme
yoğunluk profili / gerilim profili
yönlendirme teknikleri

psikoloji/psikoterapi

akıŐ
aktarım ve karŐıaktarım
aracı nesne
ayırma
bağlam
baŐarı odaklı uygulamalar
benlik gücü
bilinçaltı
cinsel kimlik
danıŐan
danıŐan-merkezli terapi
dayanışma
değerlendirme
destekleyici psikoterapi
dinamik matriks
direnç
dosyalama ve belgeleme
duru iŐitme
duygudurum / ruh hali
duygulanım / afekt
emosyonel süreçler
empati

eylemlilik
geçiş nesnesi
grup oturma planı
hatıralarla terapi
ilişki tamamlama
intervizyon
işitsel peyzaj
koruyucu girişim modelleri
kronoterapi
kucaklama / tutma
LGBT-pozitif terapi
logoterapi
matriks
muhafaza
müzik psikoterapisi
müzikal psikodrama
non-verbal iletişim
olgu kavramlaştırma
oyun alanı
öykü
öyküleme
öyküsel sorgulama
paraverbal terapi (heimlich modeli)
portre çalışması
protokol
psikolojik kenetlenme
psişe
senestezi
senkroni
serbest çağrışım

sosyokültürel faktörler
sosyometrik değerlendirme
spiritüalite
süpervizyon
süreç
temel matriks
terapötik alyans / ittifak
terapötik çerçeve
trans
transandans
transformasyon
tutma ve yeniden organize edici tedavi modalitesi
vitalite biçimleri
yan dil
yansıtımlı özdeşim
yapılandırmacı psikoloji
yaratıcı sanat terapileri

sinirbilim/nöroloji

amigdala
ayna nöronlar
bazal gangliyonlar
beyin dalgaları kenetlenmesi
beyin dalgaları ve elektroensefalografi
beyinsapı
bilinç
çift ellilik
dil ve konuşma
duysal entegrasyon
duysal korteks

farklı bilinç durumları
frekans takip yanıtı
hipofiz bezi
hipokampus
hipotalamus
limbik sistem
mizofoni
motor korteks
müzikal motor geribildirim
müzikal nimonikler
müzikal sedasyon
müzikofili
nöroplastisite
nucleus accumbens
olay segmentasyon teorisi
prefrontal korteks
serebellum / beyincik
vokal öğrenme